Maelezo kuhusu JINSI-YA

Jinsi ya kuzingatia lugha wakati wa kufanya utafiti wa unyonyaji, dhuluma na unyanyasaji wa kingono (SEAH)

Kwa Mashirika ya Kijamii na watafiti katika mazingira ya kibinadamu au maendeleo

Kwa nini lugha ni muhimu?

- Lugha ni sehemu muhimu ya utafiti au ufuatiliaji na tathmini yoyote, lakini ni muhimu sana katika utafiti wa mada nyeti na za kijinsia kama vile unyonyaji, dhuluma na unyanyasaji wa kingono (SEAH).
- Katika jamii yoyote, maneno tunayotumia kuzungumzia ngono na ukatili hutofautiana kati ya jinsia, rika na makundi ya kijamii na kiuchumi, na kutegemea ni nani tunazungumza naye.
- Watafiti wasipojitayarisha na kuzingatia tofauti kama hizo, wanaweza kukosa taarifa muhimu kuhusu uzoefu, mahitaji na matakwa ya watu.

Mwongozo huu mfupi unapendekeza hatua madhubuti ambazo watafiti na wafanyakazi wa programu wanaweza kuchukua ili kukiuka vikwazo vya lugha katika kutafiti na kufuatilia SEAH.

Ni nini kinachoweza kwenda mrama na jinsi ya kuhakikisha kuwa hili halifanyiki.

Mawasiliano yanaweza kuvunjika:

- Ikiwa utafiti utafanyika katika **lugha au lahaja** ambayo washiriki hawaelewi kikamilifu au hawahisi salama inapotumika, au ambayo haijumuishi watu walio na uzoefu na maarifa yanayofaa.
- Iwapo mtafiti anatumia maneno na istilahi ambazo washiriki hawapendezwi nazo, kwa sababu zina **unyanyapaa au mwiko.**
- Ikiwa mtafiti anatumia **maneno na istilahi** ambazo washiriki hawaelewi au huelewa tofauti.

Kama kigezo cha chini zaidi, watafiti wanapaswa:

- ✓ Kuelewa watu wanazungumza lugha gani.
- ✓ Kuelewa istilahi na dhana kuu na zinazopendekezwa ambazo zinatumiwa na washiriki kujadili masuala hayo ni zipi.
- ✓ Kuelewa ni istilahi na dhana gani ni nyeti na zinapaswa kuepukwa.
- ✓ Kutochukulia kuwa watu wana uelewa sawa wa istilahi zinazotumika.
- ✓ Kuchukua muda mwanzoni kueleza istilahi na dhana zinazotumiwa ili kuhakikisha kuwa nyote mnazungumzia kitu kimoja.

Kisanduku. 1 Utafiti uliofanywa na wakimbizi wa Rohingya nchini Bangladesh uligundua kuwa maelewano madhubuti ya kitamaduni kuhusu lugha ambayo inakubalika kwa wanawake na wasichana kutumia ilizuia wafanyakazi wa misaada kuelewa ripoti za dhuluma za kingono. Baadhi ya maneno ni mwiko tu, kwa hivyo wanawake na wasichana wanaweza kutumia maneno mengine kama "kuweka doa", "ukandamizaji" na "kuvunjiwa heshima" ili kurejelea aina mbalimbali za dhuluma. Wafanyakazi wa misaada katika eneo walielewa maneno hayo lakini siyo maana yao halisi, na kwa hivyo kesi hazikuripotiwa na wanawake hawakupokea msaada.

Misingi

Ongea lugha ya watu unaotaka kusikia kutoka kwao

- → Utafiti kuhusu SEAH unahitaji kuangazia hasa wazungumzaji wa lugha zilizotengwa.
- → Utahitaji kujua ni lugha gani wanazozungumza, kuajiri watafiti wanaozungumza lugha zinazofanana, na kutafsiri zana za utafiti katika lugha hizo.
- → Jamii mara nyingi huwa na lugha mbalimbali na sio kila mtu atazungumza au kuelewa lugha rasmi au lugha ya wengi.

Tumia maneno ambayo washiriki wanaridhika nayo

- → Maneno tunayotumia hayaegemei upande wowote. Uchaguzi wetu wa maneno unaongozwa na kanuni za kijamii na kitamaduni.
- → Kwa sababu kanuni hizi hutofautiana, neno moja linaweza kumaanisha vitu tofauti kwa watu tofauti.
- → Baadhi ya maneno hudokeza hukumu kuhusu watu au matendo wanayoeleza. Baadhi yanaonekana kuwa ya kuudhi au yasiyo bora kwa makundi fulani kama wanawake au watoto kutumia. Baadhi hutumiwa tu na vikundi fulani na kuashiria uanachama wa vikundi hivyo.

Tumia maneno ambayo yana maana sawa kwa kila mtu

- → Kwa sababu SEAH inaweza kuwa ngumu kuzungumzia, mara nyingi tunajitenga na masuala haya kwa kutumia maneno yasiyo ya moja kwa moja au ya kiufundi kama vile maneno ya kimatibabu, ufupisho au maneno katika lugha za kigeni ili kuyarejelea.
- → Ni hatari kudhani kwamba kila mtu anatumia au anaelewa maneno hayo kwa njia sawa. Hivyo, ni muhimu hasa katika utafiti wa SEAH kuthibitisha maana ya maneno yaliyotumika.

Jinsi ya kuhakikisha kuwa tunatumia lugha sahihi

1. Watu wanazungumza lugha gani?

- Tambua ni lugha gani watu wanazungumza. Wanajamii (sio tu viongozi wa jamii) ndio chanzo bora cha habari kuhusu hili. Hakikisha kuwa unashauriana na watu wengi vya kutosha ili kunasa mapendeleo ya wale ambao sauti zao hazisikiki kila wakati. Tazama kisanduku cha 2 hapa chini kwa vyanzo vya habari.
- Jumuisha watu wenye ulemavu katika mashauriano yako kuhusu lugha ambazo watu huzungumza, na utafute maoni yao kuhusu mbinu zinazofaa za mawasiliano kwa ajili ya utafiti wako. Hizi zinaweza kujumuisha ukalimani wa lugha ya ishara, maelezo mafupi, na matumizi ya taswira badala ya zana za utafiti zinazotegemea maandishi. Bila kuzingatia haya, kuna uwezekano wa maarifa na uzoefu wao kuhusiana na kulinda usalama na SEAH kutosikilizwa.
- Fahamu kwamba jinsi tunavyozungumza na maneno na lugha tunayotumia ni sehemu ya jinsi tunavyothibitisha utambulisho wetu. Kwa hivyo, wao pia huashiria tofauti yetu na watu wengine na wanaweza kupunguza uaminifu na huruma. Pale ambapo kuna historia ya migogoro au mivutano kati ya jamii, lafudhi au lahaja "isiyo sahihi" inaweza kumfanya mtu mwenye nia njema aonekane kama tishio, na kufanya mazungumzo ya wazi kutowezekana. Hili ni tatizo hasa ikiwa mada ya utafiti ni nyeti au ina unyanyapaa, kama jinsi yalivyo masuala ya unyonyaji wa kingono, dhuluma na unyanyasaji wa kingono. Uangalifu zaidi unapaswa kuchukuliwa ili kuhakikisha kuwa lugha hiyo inaunga mkono na haisababishi kiwewe kwa manusura.

- Ajiri watafiti wanaozungumza lugha zinazopendelewa za washiriki wa utafiti, ukiangalia na watu wa eneo hilo kwamba lahaja na lafudhi yao inaeleweka na kukubalika kwa urahisi. Hii inawawezesha washiriki kuzungumza kwa siri na kwa urahisi zaidi kuhusu mada nyeti kuliko kama itawabidi kutegemea jirani au mwanafamilia kuwasilisha majibu yao[1].
- Zingatia kama itakuwa bora kuwa na "mtu wa nje" katika timu ya utafiti ili kuuliza maswali ambayo wafanyakazi wa programu hawawezi kuuliza kwa urahisi. Hii inaweza kujumuisha madai ya awali ya washiriki wanaopinga kwamba wafanyakazi wa misaada katika eneo hilo hawana hatia ya unyonyaji, dhuluma au unyanyasaji wa kingono, au kuuliza kuhusu mada ambazo washiriki wanasitasita kuzijadili na wafanyakazi wa programu.
- Funza timu yako ya watafiti kuwa macho kuhusu masuala ya lugha (tazama hapa chini) na kutafsiri zana za utafiti katika lugha ambayo/ambazo ni rahisi kusoma na kutumia katika kufanya mahojiano.

Kisanduku. 2 Kutambua ni lugha gani watu wanazungumza

Pakua ramani za lugha na data ya lugha bila malipo kwa idadi inayoongezeka ya nchi kutoka https://translatorswithoutborders.org/language-data/. Hii haitoi maelezo ya undani, lakini inaweza kuwa sehemu ya kuanzia ya kutambua ujuzi wa lugha unaohitajika kuwauliza watu kuhusu mapendeleo ya lugha. Ikiwezekana pata taarifa-za-kisasa kuhusu mapendeleo ya lugha na mawasiliano kwa jamii za eneo hilo kwa kujumuisha maswali manne ya kawaida katika tathmini za utafiti.

2. Tunapaswa kutumia maneno gani?

Katika kuandaa utafiti, chukua muda na timu ya watafiti kuzingatia na kushauriana kuhusu vizuizi vinavyowezekana vya mawasiliano. Panga majadiliano ya istilahi na maneno wakati wa mafunzo kabla ya utafiti. Zungumza kuhusu maneno na dhana zinazoweza kuwa nyeti na wasaidizi wa utafiti wakati wa mafunzo, ili kukusanya maarifa yao na kuteka mawazo yao kwa unyeti unaowezekana.

- Tengeneza orodha ya istilahi na dhana zinazotumika katika zana za utafiti, na istilahi na dhana zinazohusiana na mada ya utafiti ambazo zinaweza kujitokeza katika majadiliano kati ya timu ya utafiti na washiriki.
- Jadili istilahi na dhana hizi na timu ya utafiti. Anza kwa kuorodhesha kwa pamoja misemo mbalimbali ambayo vikundi mbalimbali vinaweza kutumia katika lugha husika kurejelea kila dhana, kulingana na wanazungumza na nani. Unaweza kutumia mfano kama kutokwa damu / hedhi / kipindi / wakati wa mwezi ili kuelezea.
- Fikiria kuhusu istilahi na tafsida ambazo washiriki wanaweza au wanapendelea kutumia. Ni istilahi au dhana gani ni nyeti? Ni maneno au dhana gani zitasababisha aibu au hasira miongoni mwa washiriki? Ni istilahi au dhana gani zinapaswa kuepukwa? Ni tafsiri gani za istilahi na dhana hizi zote zitakuwa sahihi zaidi na zitaeleweka kwa urahisi zaidi? Ni istilahi au maneno gani hutengeneza mazingira ya kuunga mkono? Hili ni muhimu hasa unapowashirikisha manusura wa SEAH au mtu yeyote anayehusika.
- Jadili ni maneno gani ambayo ni magumu kwa wasaidizi wa utafiti kutumia kwa sababu yatachukuliwa kuwa ya kifidhuli au wanaweza kukumbwa na matatizo katika jamii baada ya utafiti.
- Tengeneza orodha ya istilahi unazoweza na usizoweza kutumia. Rejelea hii ili kurekebisha zana za utafiti kabla ya kufanya majaribio.
- Tambua istilahi au vifupisho ambavyo vitahitaji kufafanuliwa kwa washiriki. Ni istilahi zipi zitakuwa mpya kwa washiriki na zinahitaji kufafanuliwa?

[1] Kumbuka kwamba unapozungumza kuhusu mada nyeti kama vile SEAH, kuajiri utafiti kutoka kwa jamii hiyo kunaweza kuhatarisha faragha. Unaweza kutaka kuzingatia kuajiri watafiti wasiotoka katika jamii hiyo ili kulinda faragha.

- Weka umakini maalum kwa unyeti wowote unaowezekana kuhusu istilahi na dhana wakati unapojaribu zana zako za utafiti. Ruhusu muda wa kurekebisha istilahi zinazotumika katika zana zako kulingana na majaribio na kutoa taarifa kwa timu ya watafiti kuhusu maneno bora zaidi ya kutumia (tazama kisanduku hapa chini).

> Iwapo neno “ubakaji” katika lugha husika linatumika tu kurejelea ukatili wa kingono unaofanywa na mwanamume dhidi ya mwanamke, huenda lisiwe neno sahihi kuzungumzia ukatili dhidi ya wanaume na wavulana. Unaweza kuhitaji kushauriana juu ya neno mbadala, kwa mfano "mateso", ambayo washiriki wanaweza kuhusisha kwa urahisi zaidi

3. Jinsi gani ya kutambulisha maneno na istilahi hizi wakati wa kukusanya data?

- Katika mahojiano na mijadala ya vikundi, waeleze washiriki kwamba unaweza kutumia baadhi ya maneno ambayo yatakuwa wazi na kwamba hii haikusudiwi kumuaibisha au kumtusi mtu yeyote. Eleza kwamba utatumia maneno haya ili kuelewa vyema na kwamba kwa pamoja mnaweza kukubaliana istilahi za kutumia wakati wa mahojiano au majadiliano ambazo kila mtu anahisi kuridhika nazo.

> Washiriki wanaweza wasione kuwa ni "unyonyaji wa kingono" wakati mfanyakazi wa misaada anafanya ngono na mmoja wa wanajamii walioathirika ili kubadilishana na zawadi au kupewa kipaumbele cha kuweza kufikilia msaada. Katika hali hiyo unaweza kuwauliza jinsi watu wanavyorejelea hali hiyo, na ukubali kutumia usemi huo badala yake wakati

- Tambulisha istilahi wewe mwenyewe badala ya kuwaambia washiriki kuzitaja. Waulize washiriki ikiwa wataridhika mtafiti anapotumia istilahi hii wakati wa shughuli ya utafiti. Waulize ikiwa pia wanaridhika kutumia istilahi hiyo wao wenyewe wakati wa shughuli ya utafiti. Ikiwa watajibu "hapana" kwa mojawapo ya maswali haya, waulize kama kuna istilahi mbadala ambayo wanapendelea itumike. Kuwa tayari kupendekeza istilahi mbadala ikiwa washiriki watafedheheka au hawana maoni.
- Unaweza kuanza na neno “utovu wa nidhamu” na kueleza kwamba hili linaweza kuwa na maana nyingi. Kuna aina nyingi tofauti za utovu wa nidhamu, ikijumuisha unyonyaji, dhuluma na unyanyasaji wa kingono, ambazo ndizo utafiti wako unalenga kuelewa. Katika muktadha ambapo maneno kama vile "ngono" ni mwiko, unaweza kukubaliana na washiriki wa utafiti kwamba utatumia neno "utovu wa nidhamu" kumaanisha unyonyaji wa kingono, dhuluma na unyanyasaji wa kingono.
- Epuka kuandika neno lolote kati ya haya kwenye chati za mgeuzo au ubao, kwani hii inaweza kusababisha aibu wakati wote. Inaweza pia kusababisha kutoelewana au hasira ikiwa watu wengine wasioshiriki katika shughuli ya utafiti wataona maneno haya; inaweza hata kusababisha madhara kwa washiriki wa utafiti wako.

4. Kuhakikisha uelewa wa kila mtu ni sawa.

- Chukua muda kuelezea tofauti kati ya SEAH na Ukatili wa Kijinsia (GBV) kwa washiriki, na kwa timu ya utafiti. Mara nyingi SEAH ni dhana mpya katika jamii, na watu wanaweza kufikiri kuwa unazungumzia Ukatili wa Kijinsia. Kifupisho hicho SEAH hakijulikani hata kidogo. Kuwa wazi kuwa unajadili kuhusu SEAH na wala sio madhara na dhuluma gani zinaweza kuwa zinatokea katika jamii kwa ujumla. Kwa habari zaidi tafadhali tazama hii karatasi ya RSH inayoelezea tofauti kati ya Ukatili wa Kijinsia na SEAH.
- Usifikirie kuwa watu wana uelewa sawa wa istilahi zinazotumiwa. Watafiti na washiriki wa utafiti wanaweza kujua kifupisho kama vile PSEAH au SEAH katika lugha rasmi au inayotumika sana kama vile Kiingereza au Kifaransa, hata kama hiyo sio lugha kuu wanayozungumza. Hata kama watu watasema wamesikia istilahi hii hapo awali na wanaifahamu, usifikirie kuwa mna ufahamu sawa wa maana yake. Waulize waeleze uelewa wao wa istilahi hii ili kuhakikisha kuwa mnazungumzia mambo sawa.

- Katika muktadha ambapo watu wanaridhika zaidi kuzungumza kuhusu unyonyaji wa kingono, dhuluma na unyanyasaji wa kingono kwa uwazi, ni vyema kutumia istilahi sahihi ili kuepuka kutoelewana. Hii inaweza kuhusisha kwanza kujadili ni nini watu wanaelewa kuhusu "unyonyaji wa kingono", "dhuluma ya kingono" na "unyanyasaji wa kingono", na kukubaliana ufafanuzi mfupi ambao kila mtu anaweza kurejelea.
- Vilevile, baadhi ya istilahi ambazo shirika lako linaweza kutumia kuonyesha heshima, kama vile "mfanyabiashara ya ngono", zinaweza kuwa hazifahamiki kwa washiriki, ambao wanaweza kurejelea "kahaba" badala yake . Katika hali kama hizi unaweza kuhitaji kueleza unachomaanisha na kukubaliana kuhusu istilahi ambayo kila mtu anaelewa kwa madhumuni ya mahojiano.

Kisanduku. 3 Jinsi ya kupima tafsiri ya zana za utafiti.

Pima tafsiri za lugha za eneo lako za zana za utafiti na wasaidizi wa utafiti na wasimamizi wao ili kubaini mambo yanayoweza kuleta mkanganyiko au tofauti katika ukalimani na kuhakikisha uelewa ulioshirikiwa na sahihi.

Maswali ya kuuliza yanajumuisha:

- ✓ Swali hili linamaanisha nini?
- ✓ Ni sehemu gani za swali haziko wazi?
- ✓ Ni maswali gani yanaweza kutoeleweka na washiriki wa utafiti?
- ✓ Kuna swali lolote ambalo halikuridhishi?
- ✓ Ikiwa ungeuliza rafiki au mwanafamilia swali hili, je, ungeulizaje?
- ✓ Je, kuna maneno na vishazi vya eneo hili ambavyo vinaweza kuwasilisha maana iliyokusudiwa vyema zaidi?

Mwambie mwenzako ambaye hakuhusika katika kubuni au kutafsiri zana kuwasilisha maana ya maandishi yaliyotafsiriwa kwa maneno ili kurejesha kwa lugha asilia, na uangalie ikiwa ni sahihi. Fanya masahihisho ipasavyo bila kubadilisha maana asilia ya maswali ya utafiti.

Kama hatua ya mwisho, fanyia majaribio zana za utafiti kati ya walengwa na ufanye marekebisho yoyote kabla ya kuanza kukusanya data.

Mwongozo zaidi wa Kituo cha Rasilimali na Usaidizi (RSH) kuhusu ufuatiliaji salama, tathmini na utafiti.

- Vidokezo muhimu vya Kituo cha Rasilimali na Usaidizi (RSH) kwa kutekeleza ziara salama za kufuatilia
- Maelezo kuhusu jinsi ya: Jinsi ya kubuni na kutekeleza ufuatiliaji, tathmini na utafiti salama na wa kimaadili
- Maelezo-ya-Jinsi ya kufanya utafiti kuhusu SEAH kwa usalama.
- Utafiti: wacha tuufanye uwe salama